

Wydział Sztuki
Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego
im. Kazimierz Pułaskiego w Radomiu,
prof. Andrzej Markiewicz prof. zw.
26-200 Radom, ul. Wstępną 36/1

Radom, październik, 2017r.

**Ocena rozprawy doktorskiej oraz projektu artystycznego
mgr Lucyny Gozdek w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora
w dziedzinie – sztuki plastyczne, dyscyplinie artystycznej – sztuki piękne, wszczętym
przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu
Jana Kochanowskiego w Kielcach**

Rada Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach ustawą z 28 września 2016 roku powołała mnie do roli recenzenta w postępowaniu doktorskim mgr Lucyny Gozdek. Temat rozprawy doktorskiej i pracy praktycznej brzmi: *Szklane dźwięki – kompilacyjny obraz idei*. Dysertacja liczy 76 stron, na które składa się: tłumaczenie na język angielski, przypisy, bibliografia oraz dokumentacja fotograficzna prac artystycznych. Została przedstawiona w dychotomicznym podziale.

Na część teoretyczną składa się rozprawa licząca 25 stron, zawierająca wstęp oraz pięć rozdziałów i zakończenie, będąca rozwinięciem tematu zawartego w tytule, natomiast część artystyczną stanowi zestaw 15. prac artystycznych oraz jedna instalacja szklana przedstawionych w formie dokumentacji fotograficznej. Zatem powierzona mi do napisania recenzja będzie prowadzona dwutorowo.

Tytułem wprowadzenia pragnę zauważyć, że z pracami mgr Lucyny Gozdek zetknąłem się po raz pierwszy na wystawie pt.: *Cztery wystawy trzech doktorantów* w Radomskim Klubie Środowisk Twórczych i Galerii „Łaźnia”, wspólnej wystawie doktorantów Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach : Pauliny Domagały, Lucyny Gozdek i Artura Bartkiewicz. Był to marzec 2016 roku. W czasie tego spotkania niewielką chwilę poświęciliśmy na rozmowę, która dotyczyła postawy współczesnego artysty, dociekania prawdy o samym sobie, o odpowiedzialności za efekty procesu twórczego, które w sposób szczególnie wpływają i kształtują postawy odbiorców. Muszę przyznać, że to spotkanie oraz dostęp do prac będących ciekawym efektem działań twórczych autorki, po pierwsze: dostarczyło mi okazji do różnorodnych przemyśleń i pozwoliło na penetrację i pełniejsze zrozumienie kreatywnych obszarów realizacji prezentowanych przez artystkę, po drugie: mówiąc kolokwialnie obrazy podobały mi się, zaintrygowały moją wyobraźnię.

Wobec tego odniosę się do wizualizacji w/w problemu w dokonaniach artystycznych, które poznałem i analizowałem na podstawie reprodukcji prac autorki ; rozprawa doktorska - str. 51 – 76.

Zagłębiając się i analizując wspomniane rezultaty działań twórczych starałem się odkryć realne źródła ich inspiracji a także przesłania. Przedstawione prace są kontynuacją poszukiwań relacji pejzażu, elementów przyrody i form szklanych z zastosowaniem rozstrzygnięć formalnych – linii, barwy, faktury, światła. Działanie to ma na celu, moim zdaniem, uzyskanie wielostronnego, anonimowego obrazu otaczającej nas rzeczywistości. Malarstwo, dla Lucyny Gozdek, to dyscyplina, która pojawia się jako przygoda twórcza, plastyczny teatr badawczy pozwalający na subtelne budowanie pewnych obrazów czy faktów wizualnych, które ujawniają poszukującego twórcę. W przedstawionych obrazach jawi się istota i oryginalność Jej koncepcji. Koncepcji opierającej się na dogłębnym rozpoznaniu arsenału medium plastycznego, w relacji do tradycji, siły eksperymentu i szklanego detalu. Proces twórczy mgr Gozdek ujawnia więc owe pogranicze abstrakcji i świata realnego, które jest mi bliskie. „*Dzieło sztuki jest zawsze dzieckiem swego czasu, często kolebką naszych uczuć*” – uważa Wasyl Kandyński; W. Kandyński, *O duchowości w sztuce*, Państwowa Galeria Sztuki w Łodzi, 1998, s.29.

Droga malarstwa inspirowana naturą, pisze autorka w rozprawie doktorskiej str. 19, *poprzez mnogość struktur, światła przestrzeni, czy też kolorów oraz droga projektowania szklanych, małych obiektów, stała się dla mnie eksperymentem, który przeprowadziłam wokół sztuki związanej z designem, a sztuką nowej przestrzeni, która jest porozumieniem między sztuką czystą-malarstwem a designem. Szkło stało się medium twórczym przez wkroczenie na pole tradycyjnych technik malarskich, które stanowią tło dla kompozycji szklanych.*

Zestaw reprodukowanych doktorskich prac artystycznych, jak już wspomniałem, składa się z 15 obrazów, które wykonane są na płótnie (5 obrazów) lub płytach pilśniowych (10 obrazów) techniką akrylu a także farb do szkła oraz instalacji szklanej o wymiarach 100x100x250 cm, noszących ogólny tytuł *Szklane dźwięki – kompilacyjny obraz idei*. Sekwencja obrazów zbudowana jest z czterech części inspirowanych naturą . W skład pierwszej wchodzi następujące prace: *Zielone dźwięki, Niebieskie dźwięki, Fioletowe dźwięki*, technika własna o wymiarach 60x160 cm. Następna grupa zawiera w swoich granicach obrazy pt.: *Aberracja zielona, Aberracja żółta, Aberracja fioletowa, Aberracja chromatyczna, Aberracja - Strefa pierwsza, Aberracja - Strefa druga*, technika własna , 80x60 cm oraz dwie ostatnie z wymienionych prac 80x30 cm. Trzecia grupa dokonań artystycznych doktorantki, to obrazy: *Niebieski pierwszy, Niebieski drugi, Niebieski trzeci*, technika własna , 60x80 cm. Ostatnia część składa się z trzech obrazów: *Fioletowa alternacja, Błękitna alternacja, Alternacja niebieska*, technika własna , 60x80 cm.

W opisie reprodukowanych dokonań twórczych, moim zdaniem, brak informacji , które by ją uściśliły np.: czy praca jest wykonana na płótnie czy na płycie a także czy użyto do wykonania podobrazu farb akrylowych, czy może farb do szkła, o czym autorka wspomina w rozdziale pierwszym pt.: *Sposób realizacji*. Mogę jedynie wnioskować na podstawie podanych informacji, że prace artystyczne zawierające się w części pierwszej są wykonane na płótnie oraz na str. 15. i 70. rozprawy doktorskiej jest wyszczególnione, że obraz pt. *Fioletowa alternacja*, to akryl na płótnie.

Przedstawione prace malarskie są zwartym zbiorem o wyraźnej linii ewolucji formy malarskiej zredukowanej do dwóch planów. Kompozycja płaszczyzny malarskiej ma orientację poziomą oraz pionową. Otaczająca autorkę rzeczywistość będąca w każdym z obrazów głównym motywem kompozycji poddana jest przez malarzkę swego rodzaju

artystycznej kreacji w oparciu o drobiazgowość i konsekwencję zastosowanych zabiegów technologicznych. Natomiast w tle, na przygotowanym podłożu, jawią się, czasami miękkie, niekiedy dynamiczne i kontrastowe plamy barwne tworzące zapis melodii koloru. Kolor w malarstwie Lucyny Gozdek gra dźwiękiem barw, jest dominującym elementem, któremu podporządkowane są środki wyrazu, malarskie znaki języka sztuki.

Środkami kreacji w malarstwie doktorantki są: światło, barwa, walor, faktura oraz formy szklane, które niczym sprawny reżyser przydzielają role, dynamizują płaszczyznę kompozycji i budują przestrzeń tajemniczych opowiadań. Autorka posługuje się nimi w sposób radykalny ale zarazem uwypukla subtelne nastroje i treści, które w innej postaci przekazu byłyby trudne do wypowiedzenia. Wrażliwe i szczere opowiadania przeplatane są melodią, znaków plastycznych, ujętą w trójwymiarową formę. Ta wrażliwość i szczerość penetrowania obszaru zainteresowań artystki jest wyczuwalna zarówno poprzez temat utworów, jak również zastosowaną technikę.

W przywołanym już obrazie *Fioletowa alternacja*, dominującym elementem jest kolor, któremu podporządkowany jest rysunek. Rysunek w tym malarstwie istnieje prawie że równorzędnie. Jest on wynikiem działania plamy barwnej a także zastosowania barwionych form szklanych, dlatego też jest mocno zintegrowany z kolorem; właściwie rysunek determinuje przestrzeń każdej z tych artystycznych odsłon. Można konstatować, że są to dobrze narysowane trójwymiarowe „rzeźbione obrazy” z charakterystycznym rytmem koloru ze szklanymi elementami. Działanie to wprowadza wrażenie ruchu, dynamiki.

Atrakcyjna wizualność zaprezentowanych utworów plastycznych nie stanowi granicy w kontakcie z tymi dziełami, a jest emanacją treści zawartych w fizycznym konkretnie obrazu (blejtramu, płyty, gruntowanego płótna, farby akrylowej, formy szklanej). Prace doktorantki są subiektywnymi twórcami, obiektami malarskimi odległymi od tradycyjnie pojętego obrazu. Mają swój trójwymiarowy kształt, momentami zadziorność wizualną, aż po zawieszoną w przestrzeni, odważną, sumującą całość dokonań artystycznych, szklaną instalację pt.: *Sfera dźwięku*.

Bez wątplenia można by jeszcze rozwijać analityczne rozważania na temat działań artystycznych mgr Lucyny Gozdek, sadzę jednak, że ich realizacja jest na tyle pojemna i nieoczywista, że wymkną się wszelkim zaszufłakującym segregacjom, i w tym jest ich niepowtarzalna siła.

Analiza, refleksje i opinie do teoretycznych założeń rozprawy doktorskiej.

Tytuł rozprawy doktorskiej: *Szklane dźwięki – kompilacyjny obraz idei* wskazuje obszar badawczy i formułuje założenia ideowe pracy, zarówno części teoretycznej i praktycznej – o poszukiwaniu ...*zderzenia obszarów twórczości malarstwa i design. Obszarów, które się nawzajem wspomagają, zapładniają, uzupełniają, gdzie granica między sztuką a designem jest płynna.* ; rozprawa doktorska str.5.

Rozważania zamknięte w części teoretycznej dotyczą także postawy artysty i jego reakcji na obraz współczesnego świata, zawierają także przemyślenia nad świadomym użyciem elementów malarskich i designerskich, wzajemnym ich powiązaniu, przemyślenia nad stopniowaniem napięć, porządkowaniem obszaru zapisu kompozycyjnego tak, aby percepcja odbiorcy była nastawiona na refleksyjne postrzeganie dzieła.

Układ dysertacji jest chronologiczny i logiczny. Doktorantka podzieliła ją na pięć rozdziałów. W rozdziale pierwszym: *Sposób realizacji. Ilość prac, wymiary, technika, realizacja obrazów, sposób łączenia obrazu ze szkłem, szkicownik, przeniesienie projektu na płótno i płytę pilśniową*, zapoznaje z własnym warszatem i technikami używanymi do realizacji części artystycznej przewodu doktorskiego, w szczególności z technologią tworzenia form szklanych i etapami powstawania trójwymiarowych realizacji twórczych. Omawia eksperyment, którego wynikiem jest nowa jakość formalna, autorskie dokonanie.

Rozdział drugi: *Opis tematu – inspiracje odniesienia do tytułu. Wspomnienia, nastrój, pora dnia, światło, barwa, struktura, aura.*, oraz rozdział trzeci: *O obrazach, o instalacji szklanej – podjęty problem artystyczny. Cykl, szkło, forma, sekwencja, część, barwa, struktura*, to subiektywny opis poruszający wiele aspektów procesu twórczego, dotyczący zagadnień filozoficznych, emocjonalnych, w którym autorka stara się odpowiedzieć na pytania dotyczące twórczości i etapów powstawania obrazu, granic poznania, tożsamości twórczej. W rozważaniach zawarty jest wiele własnych artystycznych fascynacji i refleksji oraz odniesień na temat związków tradycji z nowoczesnością, problemu ewolucji klasycznych dyscyplin sztuki, a w szczególności malarstwa pod wpływem rozwoju nowych obszarów kreacji, technologii a także procesu ich autonomizacji i rozwoju. *Cykl moich obrazów doktorskich zrealizowany został dzięki obserwacji ciekawych elementów przyrody poprzez pryzmat formy, koloru, struktury, światła i ulotności zjawisk natury. Jest także potrzebą eksperymentu łączenia tradycyjnych technik malarskich z bardzo delikatnym i niezwykle kruchym materiałem, jakim jest szkło. Szkło, z którego na co dzień projektuję świąteczne ozdoby również całoroczne formy dekoracyjne. Materiał szkła, z którym obcuje, pozwolił mi na wyjście poza poukładany system, poza design, który odnosi się do przedmiotów użytkowych, do wzornictwa przemysłowego, do sztuki użytkowej. Poprzez codzienny kontakt ze szkłem, zarówno klasyczny, nowoczesny czy futurystyczny sposób projektowania i wgląd w moje dotychczasowe projekty, przeniosłam się w świat tworzenia formy, która według mnie stała się czystą formą, klarowną i artystyczną, podkreślającą bliskość sztuki i designu. Malarstwo zaś stanowi podstawę mojego warsztatu artystycznego, jest źródłem wiedzy na temat kompozycji i barwy.*; cytata za autorką rozprawy doktorskiej str.11.

W rozdziale czwartym: *O obrazach, o instalacji szklanej – podjęty problem teoretyczny. Idea, mix-media, przemijalność, metadesign*, a także w rozdziale piątym: *Teorie i praktyki artystyczne będące obszarem odniesienia*, mgr Gozdek koncentruje się na pojęciach i relacjach między nimi: sztuka a design, sztuka a natura, teorie o kolorze i o formie oraz praktyki artystyczne. Przybliża odwołania do wybranych z rozległej perspektywy historycznej i współczesnej sztuki twórców, którzy działali podobnie w bliskich autorce stylistycznie nurtach. Analizuje te zagadnienia przytaczając stanowiska i opinie takich filozofów, teoretyków sztuki i artystów jak: Tomasz z Akwinu, Ewa Łukaszyk, Henryka Kiereś, Olafur Eliasson, Stanisław Popek, Bruce'a Munro, Marek Cecuła. Podsumowując stwierdza, że ... *. Twórczość wszystkich przytoczonych artystów jest dla mnie niezwykle istotna jako obszar odniesienia dla moich eksperymentów artystycznych, których celem było rozszerzenie granic sztuki (...). Nie rezygnując z historycznych uwarunkowań malarstwa starałam się operować nową, skomplikowaną formą obrazu. (...) pozwoliła mi scalić szkło, kolor, światło i przestrzeń w jednolitą całość malarską.*, rozprawa doktorska str.23. Podejście

do realizacji założeń treści wydaje mi się jednak mało przejrzyste w odniesieniu do stosowania wyczerpującego wykazu odwołań, przypisów w tekście czwartego i piątego rozdziału.

Praca zawiera odsyłacze i wyjaśnienia, w sumie jedenaście, zastosowanie ich w tekście pracy jako np.: przypisy dolne lub harwardzkie, wpłynęłoby, moim zdaniem, korzystniej na jej odbiór a zostały one umieszczone na końcu rozprawy. Język i styl w jakim została napisana praca świadczy o dobrych umiejętnościach mgr Lucyny Gozdek do wyrażania przemyśleń dotyczących problematyki sztuki. Wypada dodać, że wszystkie ważniejsze opisy przytoczone w tekście są zilustrowane, co wpływa pozytywnie na zrozumienie intencji autorki. Dołączona bibliografia, zawierająca teksty filozofów, historyków, teoretyków sztuki oraz twórców, liczy trzynaście pozycji, co wydaje się wąskim odwołaniem do źródeł.

Podsumowanie

Artystyczne dokonania doktorantki, jej obiekty malarskie są trafnym przykładem form malarskich oraz umacniają wiarę w sens tej dyscypliny oraz nieskrępowanego pola poszukiwań i przenikania sztuki w jej granicach. W procesie twórczym istotnym aspektem dla Lucyny Gozdek jest materia, która tworzy powierzchnię obrazu. Materia płótna, płyty, farb, szkła, do której artystka odnosi się z szacunkiem i świadomością, staje się swoistego rodzaju łącznikiem pomiędzy obszarami kreacji i technologii, inspiracji i wizualizacji. Zrodzone z tego procesu utwory plastyczne tworzą rzeczywistość, konstruując jej nową formę, jest ona wynikiem intelektu, wyobraźni i działań kreatywnych.

Po wnikliwej analizie przedstawionej rozprawy doktorskiej, którą stanowią interesujące dokonania artystyczne, cechuje spójność i właściwy dobór indywidualnych środków wyrazu, świadczących o dobrym poziomie dojrzałości twórczej oraz szerokiej i pogłębionej wiedzy w obszarze sztuki pięknej, stwierdzam, że przedstawiona do obrony przez mgr Lucynę Gozdek praca doktorska na temat *Szklane dźwięki – kompilacyjny obraz idei* spełnia wymagania Art. 13. Ustępu 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198).

Konkludując, jestem przekonany, że są to argumenty, które pozwalają mi z całą odpowiedzialnością wnioskować o nadanie mgr Lucynie Gozdek przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach stopnia doktora sztuki w dziedzinie Sztuki Plastyczne, w dyscyplinie Sztuki Piękne.